

**PRISUTNOST METODIČKOG EGZIBICIONIZMA U NASTAVI
ISLAMSKOG PEDAGOŠKOG FAKULTETA U ZENICI**

**PRESENCE OF METHODOLOGICAL EXHIBITIONISM IN TEACHING OF
THE ISLAMIC PEDAGOGICAL FACULTY IN ZENICA**

Melisa Zukić,
Student Master studija
„Menadžment kvalitete u religijskoj edukaciji“,
Islamski pedagoški fakultet u Zenici;

Benisa Rašitović-Avdić,
Apsolvent Fakulteta islamskih nauka,
Odsjek: Religijska pedagogija, Sarajevo

REZIME

Kreativnost i odgovorno pedagoško htijenje učitelja osiguravaju adekvatno organiziranje podučavanja. Metodička ne-smislenost, ponavljanje ili imitiranje istih metodičkih formi nastavnog sata, podučavanje svode na metodičku proceduralnost. Metod nije izvan nastavnog sadržaja, jer predstavlja kretanje sadržaja prema određenim obrazovnim svrhama. Metod nije suprotan obrazovnom dobru, ali jeste nesređenom postupanju u nastavi, metodičkom egzibicionizmu. Nastava nastoji postići tačno opisane ciljeve, kojim ishodi nastave ne moraju nužno odgovarati. Ishodi proizilaze iz konkretnog nastavnog zbivanja. Istraživanje bi obuhvatilo vidljiva ponašanja učitelja štetna nastavnim sadržajima i stavove učenika o kvalitetu nastavnih zbivanja. Povratna informacija bi koristila učiteljima i vodstvu institucije u upravljanju kvalitetom odgojno-obrazovnog rada.

Ključne riječi: Upravljanje kvalitetom odgojno-obrazovnog rada, Nastava, Metod, Metodički egzibicionizam, Ishodi podučavanja, Nastavna zbivanja

SUMMARY

Creativity and responsible pedagogy will ensure the proper organization of teaching. Methodical non-meaning, repetition or imitation the same methodical form of teaching, reduces it to methodical proceduralism. The method is not outside the course content, because it represents the movement of content to specific educational purposes. The method is not contrary to educational goods, but it is contrary to unregulated actions in the classroom, methodical exhibitionism. Teaching strives to achieve specifically described goals, although the educational outcomes do not necessarily correspond to them. They arise from specific teaching events. The study would encompass visible injurious behavior of teacher and students' attitudes about the quality of teaching events. Feedback would be very useful for teachers and the leadership of the institution to manage the quality of educational work.

Keywords: Quality management of educational work, Classes, Method, Methodical exhibitionism, Learning outcomes, Teaching events

1. UVOD

Metodika je nauka koja se bavi načinom prenošenja teoretskog i praktičnog znanja uz pomoć odgovarajućih nastavnih sredstava. Bez usklađenosti metoda i sadržaja nije moguće kod drugih razviti znanje i vrijednosti [1]. U nastavi je neophodno uspostavljati i njegovati vezu između prirode predmeta (obrazovnog dobra) i prirode individualne snage učenika. Prevladavanje forme nad sadržajem je u prisnoj vezi sa pojmom tzv. Metodičkog ekzibicionizma kao nusprodukta nastavnog zbivanja. Metodički egzibicionizam je u suprotnosti sa metodama nastave i odlikuje se konfuznim i nesređenim postupanjima u nastavi [2]. Sva methodska nastojanja i postupanja obrazuju jedan opći nastavni metod koji predstavlja sjedinjavanje kognitivnih sa nekognitivnim principima učenja koji angažira spoznajne ali i druge individualne snage učenika [3]. Nastavni metod predstavlja pobunu protiv ukrućenih, pripremnih i izvedbenih radnji u nastavi, prevenirajući dosadu i stalno imitiranje. Upravo učiteljeva originalnost i maštovitost, spontanost i fleksibilnost, osjetljivost prema građi pripadaju izvedbenom i sadržajnom metodskom postupanju i nastojanju. Pri tome razlikujemo metode organiziranja i metode prenošenja sadržaja [4]. Ostvarivanje pedagoških svrha može se postići idući različitim putevima[5]. Metod nikada nije izvan nastavnog sadržaja. On predstavlja kretanje tog sadržaja prema određenim obrazovnim svrhama. U slučaju prevlasti obrazovnog dobra nad metodom zanemaruju se individualne snage učenika, dok u slučaju isticanja metode nad obrazovnim dobrom ne postizemo pedagoške svrhe[6]. Bez usklađenosti metoda i sadržaja nije moguće u drugima valjano razviti znanje i vrijednosti. Metod ne pripada samo edukacijskom sadržaju. On pripada i nastavniku i učeniku [7] [8]. U nastavnom zbivanju svaki učitelj pokazuje vlastiti pedagoški stil kroz realizaciju metoda. Ishodi podučavanja i otvoren dijalog sa učenicima su najbolje ogledalo uspjeha/neuspjeha[9]. Ishodi nastave ne moraju u stvarnost nužno odgovarati postavljenim ciljevima, jer konačni rezultati proizilaze iz konkretnog nastavnog zbivanja [10].

1.1. Cilj istraživanja

Univerziteta u Zenici (UNZE) kao i njegove članice Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici (IPF) imaju za cilj pomaganje studentima kako bi ostvarili svoje optimalne potencijale. Cilj ovog istraživanja je bio ispitati prisutnost metodičkog egzibicionizma u nastavnim zbivanjima Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici (IPF) u poređenju sa Fakultetom islamskih nauka u Sarajevu (FIN).

2.METODE

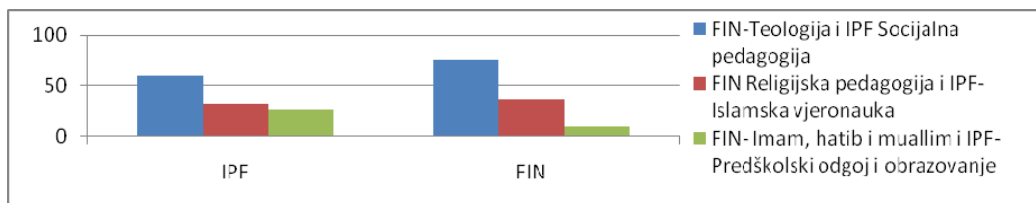
Istraživanje je prospektivno sprovedeno na Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici (IPF) i Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu (FIN) kao najstarijoj visokoškolskoj ustanovi u okviru IZ BIH sa tradicijom kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada. Podaci neophodni za ovo istraživanje prikupljeni su anketnim upitnikom (Anex1) od redovnih studenata IPF-a i FIN-a od I-IV godine studija, obuhvatajući sve odsjeke u približnom omjeru, ukupno 240 studenata. Ispitivanu grupu su činili studenti Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici (N=119) a kontrolnu grupu studenti Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu (N=121).

2.1.Statistička obrada podataka

U statističkoj obradi podataka korištene su standardne metode deskriptivne statistike obrađene u statističkom programu Arcus Quickstat Biomedical. Statistička hipoteza je testirana na nivou signifikantnosti od $\alpha=0,05$, tj. razlika među uzorcima je značajna ako je $P < 0,05$.

3. REZULTATI

Istraživanjem je obuhvaćeno 240 studenata raspoređenih u dvije grupe; ispitanici njih 119/240 (49.6%) koji su pohađali jedan od studijskih grupa IPF i kontrolna grupa studenta FIN njih 121/240 (50.4%). Zastupljenost studenata u ispitivanoj i kontrolnoj grupi je bila bez statistički značajne razlike ($X^2=0,33$; $P=0,85$). Na slici 1. prikazana je zastupljenost studenata po studijskim grupama.

Slika 1. Distribucija studenata prema studijskim grupama ispitivane i kontrolne grupe

Prvih sedam pitanja se odnosilo na studentovu percepciju profesora, a ponuđeni odgovori su prikazani zbirno na tabeli 1.

Tabela 1. Percepcija studenata o pripremanju i realiziranju predavanja od strane profesora

*Legenda; pitanja upoznavaju li profesori studente sa planom rada na početku školske godine(1); primjećuju li studenti da se profesori vode

Sabrani odgovori na pitanja od 1-6 ⁺	Ispitivana grupa	Kontrolna grupa	X ² P
uvijek	174	167	X ² =0,371; P=0,5424
često	408	398	X ² =0,747; P=0,3871
ne obraćam pažnju na to	93	60	X ² =8,492; P=0,0036
rijetko	132	189	X ² =11,285; P=0,0008
nikada.	26	34	X ² =0,963; P=0,3264
ukupno	833/7=119	848/7= 121	X ² =18,441;DF4; P=0,001

pripremama tokom predavanja(2); koriste li profesori nastavna pomagala(3); ostaju li profesori u okviru planiranog tokom predavanja; dolaze li profesori na vrijeme na predavanja(4); nadoknađuju li profesori propuštena predavanja(5) i dešava li se da profesori prekidaju predavanja(6)

Analizom navedenih odgovora na postavljena pitanja u ukupnom uzorku ispitanika i kontrolnih našli smo statistički značajnu razliku među grupama ($X^2=18,441$; DF 4; $P=0,001$), dok je analiza pojedinih odgovora na postavljena pitanja pokazala značajnu statističku razliku samo kod zbirnog odgovora „ne obraćam pažnju na to“ ($X^2=8,492$; $P=0,0036$).

Analizirajući pojedinačno ostale odgovore na postavljena pitanja ne nalazimo statistički značajnu razliku među grupama u upoznavanju studenata sa planom rada ($X^2=2,158$; DF 4; $P=0,706$) kao i kod pitanja ostaju li izlaganja profesora u okviru planirane teme ($X^2=7,862$; DF 4; $P=0,0982$). Slične rezultate smo dobili i u analizi pitanja dolaze li profesori na vrijeme predviđeno za početak predavanja ($X^2=2,508$; DF 4; $P=0,6431$). Statistički značajnu razliku među grupama smo dobili u pitanjima: vode li se profesori pripremanjem tokom predavanja ($X^2=12,779$; DF 4; $P=0,124$) u korist ispitivane grupe, koriste li profesori nastavna pomagala tokom predavanja ($X^2=27,532$; DF 4; $P<0,0001$) u korist ispitivane grupe, nadoknađuju li profesori propuštena predavanja ($X^2=10,605$; DF 4; $P=0,314$) gdje student kontrolne grupe statistički značajno više obraćaju pažnju, kao i analizom pitanja prekidaju li profesori predavanja ($X^2=28,592$; DF 4; $P<0,0001$) u korist kontrolne grupe.

Slijedeća grupa od šest pitanja je obuhvatila mogućnost studenata da učestvuju u nastavnim zbivanjima i zbirni odgovori na postavljena pitanja od 7 do 13 su prikazani na tabeli 2.

Tabela 2. Sabrani odgovori studenata o mogućnostima koje im pruža Fakultet

Sabrani odgovori na pitanja od 7-13 [†]	Ispitivana grupa	Kontrolna grupa	X2 P
uvijek	190	211	$X^2=1,255$; $P=0,262$
često	266	301	$X^2=3,029$; $P=0,0818$
ne obraćam pažnju na to	111	70	$X^2=11,090$; $P=0,0012$
rijetko	103	114	$X^2=0,536$; $P=0,4638$
nikada.	44	25	$X^2=5,692$; $P=0,017$
ukupno	714/6=119	721/6=121	$X^2=18,303$; $DF=4$; $P=0,011$

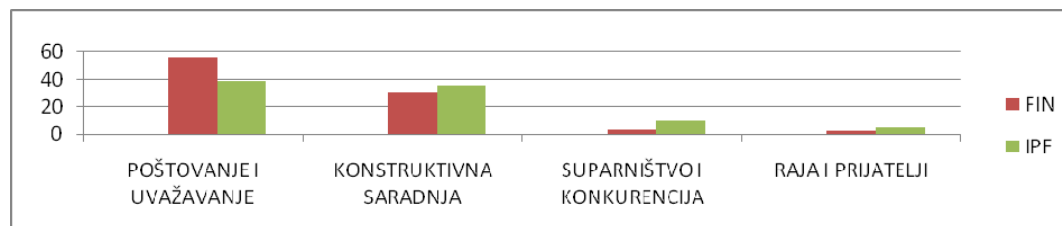
[†]Legenda; mogućnost studenata da učestvuju u nastavnim zbivanjima, priliku da pokaže svoje potencijale, koristi prisustvovanju predavanjima prilikom polaganja ispita, zadovoljstvo obrazovnim ulazom, emocionalno zadovoljstvo pripadnošću svojoj akademskoj zajednici i primjenjivost stečenih znanja u praksi.

Analiza odgovora na postavljena pitanja je statistički značajno se razlikovala među grupama ($X^2=18,303$; $DF=4$; $P=0,011$) gledajući u cjelini. Analizirajući odgovore na postavljena pitanja našli smo razliku među grupama u mogućnostima studenata da pokažu svoje potencijale ($X^2=5,746$; $DF=4$; $P=0,2189$), dok te razlike nije bilo pri odgovorima na pitanje da li imaju mogućnosti da učestvuju u nastavnim zbivanjima ($X^2=6,239$; $DF=4$; $P=0,182$). Slične rezultate smo dobili i analizom pitanja pomaže li studentima prisustvovanje predavanjima prilikom polaganja ispita ($X^2=9,142$; $DF=4$; $P=0,0576$), te zadovoljstvo obrazovnim ulazom ($X^2=6,633$; $DF=4$; $P=0,1565$) kao i primjenjivost stečenih znanja u praksi ($X^2=6,360$; $DF=4$; $P=0,1738$).

Statistički značajnu razliku smo našli analizom pitanja o emocionalnom zadovoljstvu pripadnja svojoj akademskoj zajednici ($X^2=16,3962$; $DF=4$; $P=0,002$) u korist kontrolne grupe i nezainteresovanost u korist ispitivane grupe.

Analizom odgovora na pitanje o nastavnim zbivanjima na svom fakultetu većina ispitanika na oba fakulteta posebno se izjasnila da doživljavaju atmosferu poticajnom i ugodnom, statistički značajne razlike među grupama nije bilo ($X^2=0,98$; $DF=3$; $P=0,80$).

Većina ispitanika (više od 90%) na oba fakulteta posebno se izjasnila da odnos između profesora i studenata doživljavaju kao odnos poštovanja i uvažavanja i konstruktivne saradnje (Slika 2).

Slika 2. Odgovori na pitanje kako studenti doživljavaju svoj odnos sa profesorima

4. DISKUSIJA

U radu smo analizirali prisustvo metodičkog egzibicionizma kao nusprodukta nastavnog zbivanja Islamskog pedagoškog fakultetu u Zenici u odnosu na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu kao najstarijoj visookobrazovnoj instituciji u sastavu IZ BIH, i nismo našli statistički značajnih razlika u odgovorima studenata jednog i drugog fakulteta.

Svesni činjenice da je u nastavi neophodno uspostavljati i njegovati vezu između prirode predmeta (obrazovnog dobra) i prirode individualne snage učenika izvršili smo anketiranje studenata na dva fakulteta i došli do određenih saznanja. Predmetni profesori na IPF-u upoznaju studente sa planom rada početkom akademske godine i u tome se statistički značajno ne razlikuju od predmetnih profesora sa FIN-a.

Naše istraživanje je pokazalo da se predmetni profesori IPF-a se vode pripremama tokom predavanja, koriste pritom razna pomagala, drže se teme, te pri tome ne postoji statistički značajna razlika u odnosu na FIN, osim što statistički značajno češće profesori IPF-a vode pripremama i koriste nastavna pomagala p.p. prezentacije, oglede i sl od profesora FIN-a. Poštuju vrijeme predviđeno za predavanja, dolaze na vrijeme, nadoknađuju propuštena predavanja i ne prekidaju ih bez razloga, ali studenti IPF-a statistički značajno manje obraćaju pažnju na to, posebno kada je u pitanju nadoknada predavanja i prekidanje predavanja. Studenti odnose sa profesorima opisuju kao uvažavanje i poštovanje, te konstruktivnu saradnju, uz statistički značajnu razliku. IPF karakteriše odnos konstruktivne saradnje, dok FIN karakteriše odnos poštovanja i uvažavanja. Nastavna zbivanja opisuju poticajnim i ugodnim, bez statistički značajne razlike među fakultetima. Ujedno studenti IPF-a imaju mogućnost da se razvijaju prema vlastitim potencijalima i u tome se statistički značajno ne razlikuju od studenata FIN-a, a znanja koja studenti IPF-a stiču tokom studiranja su u skladu sa njihovim očekivanjima i u tome se statistički značajno ne razlikuju od studenata FIN-a, što ih čini zadovoljnim i smatraju stečena znanja primjenjivim u praksi, s tim što su student FIN-a statistički značajno emocionalno zadovoljniji pripadanju svojoj akademskoj zajednici, a student IPF-a statistički značajno više ne obraćaju pažnju na to.

5. ZAKLJUČAK

Iz navedenog možemo zaključiti da je glavna hipoteza o prisutnosti metodičkog egzibicionizma na IPF-u u Zenici opovrgnuta, te da se statistički značajno ne razlikuje od FIN-a u Sarajevu.

6. LITERATURA

- [1] Petković, D. i Plančić, I. Politika upravljanja kvalitetom (QMS) na Univeritetu u Zenici. Zenica 2010: Univerzitet u Zenici.
- [2] Slatina, M. Nastavni metod – prilog pedagoškoj moći suđenja. Sarjevo 1998: Filozofski fakultet.
- [3] Pastuović, N. Edukologija. Zagreb 1999: Znamen.
- [4] Suzić, N. Emocije i ciljevi učenika i studenata. Banja Luka 2002: TT- Centar.
- [5] Wan Daud, W.M.N. Syed Muhammed Naquib Al-Attas- obrazovna filozofija i praksa- izlaganje originalnog koncepta islamizacije znanja. Sarajevo 2010: Tugra.
- [6] Meyer, H. Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole. Zagreb 2002: Educa.
- [7] Terhart, E. Metode poučavanja i učenja: uvod u probleme metodičke organizacije poučavanja i učenja. Zagreb 2001: Educa.
- [8] Meyer, H. Šta je dobra nastava. Zagreb 2005: Erudita.

- [9] Stoll, L. I Fink, D. Mijenjamo naše škole: kako unaprijediti djelotvornost i kvalitetu škola. Zagreb 2000: Educa.
- [10] Greene, B. Nove paradigme za stvaranje kvalitetnih škola. Zagreb 1996: Alinea.
- [11] Muminović, H. Mogućnosti efikasnijeg učenja u nastavi. Sarajevo 1998: Svjetlost.